MALTA

QORTI TAL-MAGISTRATI (MALTA)

MAGISTRAT DR.
CONSUELO-PILAR SCERRI HERRERA

Seduta ta' l-20 ta' Frar, 2013

Avviz Numru. 315/2010

Bonello Anne
vs
Mallia David

Il-Qorti,

Rat ir-rikors tal-attrici pprezentat fir-Registru ta’ din il-Qorti nhar is-6 ta’ Settembru, 2010 fejn talbet lil din il-Qorti tikkundanna lill-konvenut ihallas is-somma ta’ hdax-il elf, tliet mija u disgha u sebghin Ewro (€11,379) rapprezentanti danni sofferti mill-attrici b’konsegwenza ta’ xoghol mhux skond is-sengha u l-arti illi sar mill-konvenut fil-fond numru 32, Triq il-Konti Ruggieru, Rabat, Malta, liema fond hu propjeta’ tal-attrici.

Bl-ispejjez inkluz dawk tal-mandat ta’ sekwestru pprezentat kontestwalment u bl-imghax skond il-ligi sad-data ta’ l-effettiv pagament kontra l-konvenut ingunt in subizzjoni.

Rat ir-risposta tal-konvenut David Mallia pprezentata minnu fl-20 ta' Settembru 2010 fejn eccepixxa:
1. "Illi l-azzjoni odjerna hija preskritta a tenur ta' l-Artikolu 2153 tal-Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta.

2. Illi fi kwalunkwe kaz, il-mittenti diga indirizzat it-talbiet taghha ghal hlas tad-danni kontra terzi persuni u cioe' Raymond Dalli skond Avviz Nru: 211/09 RFA fl-ismijiet Anna Bonello vs Raymond Dalli – differita ghas-smiegh ghas-seduta tad-19 ta' Ottubru, 2010, liema kawza ghadha pendenti quddiem dawn il-qrati u ghalhekk fl-identifikazzjoni tal-hsarat pretizi mill-attrici, issa ma tistax tippretendi hsarat minn terzi fuq l-istess post u fuq l-istess xogholijiet.

3. Illi fil-mertu u bla pregudizzju ghal premess, huwa ma kkawza l-ebda danni lill-attrici u x-xogholijiet li gew interkorsi minnu saru skond is-sengha u l-arti u ghalhekk ghandu jigi liberat mill-osservanza tal-gudizzju.

4. Illi l-attrici hija debitrici ta' l-intimat fis-somma ta' €5,147.92, kif jirrizulta minn skrittura datata 3 ta' Ottubru, 2006 hawn annessa u mmarkata bhala Dok. A u b'kontro-talba l-intimat qed jitlob lill-attrici biex tigi kkundannata thallas is-somma bilancjali tax-xogholijiet interkorsi minnu fil-fond imsemmi.

5. Illi hija l-attrici illi hija debittrici ta' l-intimat u ghalhekk l-intimat ghandu jigi liberat mill-osservanza tal-gudizzju.

6. Salv eccezzjonijiet ulterjuri."

Rat il-kontro-talba tal-konvenut David Mallia ghat-talba ta' l-attrici Anne Bonello pprezentata fl-20 ta' Settembru 2010 fejn espona:

1. "Illi bi skrittura hawn annessa u mmarkata bhala Dok. A, l-attrici kkostitwit lilha nnifisha debittrici tal-konvenut fis-somma bilancjali ta' €5,147.92, oltre' l-imghax legali bilanc mit-3 ta' Ottubru, 2006, bilanc ta' prezz ta' xogholijiet inkorsi fil-fond taghha 32, Triq il-Konti

Ruggieru, Rabat, Malta u li baqghu mhux imhallsa lill-konvenut.

2. Illi hija giet interpellata diversi drabi biex thallas is-somma bilancjali minnha dovuta pero' baqghet inadempjenti.

Tghid l-attrici rikonvenzjonata, prevja kwalsiasi dikjarazzjoni necessarja u opportuna u ghar-ragunijiet premessi, ghaliex din il-Qorti m'ghandhiex:

1. Tikkundanna lill-attrici rikonvenzjonata thallas is-somma bilancjali ta' €5,147.92 oltre' l-imghax legali mit-3 ta' Ottubru, 2006, bilanc ta' prezz ta' xogholijiet inkorsi fil-fond 32, Triq il-Konti Ruggieri, Rabat, Malta.

Bl-ispejjez u bl-ingunzjoni ta' l-attrici rikonvenzjonata ghas-subizzjoni."

Rat ir-risposta tal-attrici rikonvenzjonata Anne Bonello pprezentata minnha fid-9 ta' Novembru 2010 fejn eccepiet:

1. "Illi t-talbiet mressqa mill-konvenut fil-kontro-talba huma totalment infondati fil-fatt u fid-dritt stante illi l-attrici ma ghandha taghti l-ebda flus lill-konvenut.

2. Salv eccezzjonijiet ohra."

Rat l-affidavit tal-attrici **Anne Bonello** pprezentat fit-28 t'April 2011 fejn iddikjarat illi hi l-proprjetarja tal-post numru 32, Triq il-Konti Ruggieru, Rabat u kienet qabdet lil David Mallia biex jaghmel xoghlijiet fil-post. Dawn ix-xoghlijiet kienu jikkonsistu f'gypsum fil-hajt, madum, dawl u ilma ghax kien qal li kollox jaghmel, u l-katusi ta' l-ilma tal-bejt li tefaghhom mad-drenagg. Il-materjal kien ukoll jahseb ghalih David Mallia. Hija sostniet illi dawn ix-xoghlijiet ma ghamilhomx sew u fil-fatt ikkagunalha hafna danni.

Hija stqarret li lill-intimat kienet hallsitu tax-xoghol kollha li kien ghamel u dana peress illi ta' kull naqra xoghol kien

irid il-flus mall-ewwel. Hija qalet li qabel ma kienet taghtih il-flus, ma kienx jibda xoghol iehor. Hija semmiet bhala ezempju meta hu kien ghamlilha l-wire tad-dawl fuq il-bejt, hija kienet qaltlu biex jaghmlilha l-lampi fuq il-bejt, huwa kien wegibha li huwa thallas sa fejn hadem.

Anne Bonello esebiet mal-affidavit kopji tal-ircevuti kollha (Dok. AB1 – AB6) li hija hallset lilu. Dawn l-ircevuti b'kollox jammontaw ghal aktar minn ghaxart elef Lira Maltin. Hija tenniet li dawn huma l-ircevuti li hu kien jaghtiha tal-flus li kienet tghaddilu. Dwar is-somma flus li hu qed jippretendi li hi ghandha taghtih, hija ddikjarat illi hija ma ghandha taghtih xejn. Hija stqarret illi l-pagamenti lill-intimat kienet tghaddihomlu jew billi jmur il-bank maghha u hija taqliblu l-flus fuq ismu, inkella kienet taghtihomlu cash.

Hija kompliet tghid illi rigward is-somma flus li qed jippretendi li ghandu jiehu, hija kienet diga hallsitu taghhom. Rigward id-dokument datat 3 ta' Ottubru 2006, hija stqarret illi dakinhar tiftakar li l-intimat kien qalilha li gej huh ghall-flus minfloku u kellha tiltaqa' mieghu jigifieri ma' huh fejn il-Bank of Valletta tar-Rabat, Malta. Filfatt gie hu l-intimat u kien taghha dan id-dokument u qalilha "Hawn ara iffirmalek David". Ma' huh kienet giet ukoll ommu tkellimha u qaltilha "gejt mieghu ghax ma ssugrajniex li jigi wahdu b'dawk il-flus". Fid-disgha ta' filghodu kienu diga' wara l-bieb tal-bank u hija dahlet il-bank, gibdet il-flus u taghthomlu. Kopja tal-ircevuta tal-bank giet annessa u markata bhala Dok. AB7.

Hija regghet sostniet illi l-intimat kien jithallas ta' kull bicca xoghol inkella ma jaghmilx xoghol iehor, u tant kienet hallsitu f'Ottubru tas-sena 2006 li kien baqa' jahdmilha wara dakinhar u filfatt l-ahhar ircevuta tal-flus minghandu ghandha d-data ta' 2 ta' Frar 2007.

L-attrici stqarret illi kienu naqsulha tliet madumiet biex ikollha naqra fuq ir-rih u marret tfittex kullimkien biex issib tixtrihom, anke kienet marret ghand Satariano imma kulhadd kien jghidilha biex tmur minghand min xtrathom jew min kien gabhomlha. Hija qalet halli tissogra ccempillu

u stqarret li vera gabhomlu l-intimat u tiftakar illi hu kellu jaghtiha ghaxar Liri Maltin u x'hin talabha sbatax-il Ewro, hija qabdet il-madum f'idha u qaltlu li dawn imhallsin ghax kellu jaghtiha ghaxar Liri u ma tahomliex, huwa kemmex xufftejh u qalilha "kollox ikun imbierek" ghax kienet hallsitu bizzejjed sa dak iz-zmien jekk mhux ukoll izzejjed. Hija sostniet li filfatt ghandha wkoll cash sale tat-tliet madumiet li kien ipprezentalha l-intimat halli jithallas taghhom ukoll.

Hija ddikjarat illi x-xoghol li ghamillha David Mallia kien hazin u filfatt soffriet danni minhabba dan ix-xoghol hazin. Dan ix-xoghol hazin kien jinkludi:

- Lanqas biss kien rabat l-ghatu tat-tank tal-ilma u spicca ghand in-nies. It-tank kellu l-pajpijiet mghawwgin kif qalulha l-haddiema li gew warajh
- Gholla l-livell tal-art u tat-tarag ghax wahhal kollox fuq li kien hemm qabel
- Lanqas biss ghamel pjanta kif ser isir id-dawl, hija tiftakar li kif il-haddiema gew biex itaqqbu, sabu l-plastik tal-pajp tad-dawl u ma ssugrawx itaqqbu
- Il-katusa ta' l-ilma tal-bejt kien tefaghha ma' tad-drenagg u spicca zbroffa kollox fil-kantina
- Kien qabad u ghalaq l-arkati ta' l-intrata
- Il-bieb ta' barra ma jistax jinfetah sew
- Il-*washroom* ma kelliex la *drains* u lanqas ilma
- Il-kcina lanqas ma kien fiha *Drain*

Anne Bonello stqarret illi kienet qabbdet lill-perit taghha sabiex jaghmel rapport dwar ix-xoghol kollu hazin li kien sar minn Mallia u kopja ta' dan ir-rapport giet immarkata bhala Dok. AB8. F'dan ir-rapport hemm imnizzel id-danni li hija kienet soffriet.

Hija sostniet illi hekk kif kienet qabbditu jaghmel dawk iz-zewg bozoz ta' fuq il-bejt, hija kienet irrabjat mieghu u qaltlu biex ma jigix aktar u minn hemmhekk kienet qabbdet lil haddiehor u minn hawn li kien beda hiereg ix-xoghol hazin kollu li kien ghamlilha Mallia. Hija kompliet tghid illi hija ma tifhimx u ghalhekk certu xoghol ma kinitx

taf li kien sar hazin, imma kienu qalulha l-haddiema li gew warajh u l-perit taghha.

Hija kienet baghtet ittra ufficjali lil David Mallia fl-indirizz 18A, Triq San Pawl, Attard imma ma giex notifikat. Hija kienet marret personalment hemmhekk u kienet rat b'ghajnejha l-bieb fejn suppost kien joqghod Mallia. Hija nzertat *postwoman* ghaddejja meta marret u staqsietha fejn hu l-indirizz u l-post. Dan kien bieb imfarrak u kien maghluq biss b'katnazz u bl-ghanqbut. Hija esebiet ritratt ta' dan il-bieb ma' dan l-affidavit li gie mmarkat bhala Dok. AB9.

Bonello tiftakar ukoll illi kienet ilha hafna u minn dejjem titolbu ircevuti rigward il-materjal illi jghid li kien qed juza waqt ix-xoghol, l-aktar meta talabha hafna flus tat-tqeghid tal-madum. Filfatt f'mument minnhom tiftakar illi l-intimat kien anke skuza ruhu maghha wara li hija kienet qabditu li qed jiccargjaha hafna u bl-addocc, fil-fatt ghall-ewwel kien beda jidghi u sabbat il-mobile mal-hajt u ha anke l-kaxxi tal-madum lura mieghu imma mbaghad wara kien mar l-ghada u skuza ruhu maghha u qalilha li kien wiehed mill-haddiema tieghu stess illi gibidlu l-attenzjoni li kien qed jiccargjha hafna flus. Wara hija kienet saret taf li David Mallia kien joqghod band'ohra.

Rat illi l-attrici **Anne Bonello** ipprezentat nota fid-9 ta' Novembru 2011 li fiha esebiet affidavit tal-Perit Arkitett Carmel Farrugia li huwa mmarkat bhala Dok. CF.

Rat illi l-attrici **Anne Bonello** pprezentat fis-6 ta' Jannar 2012 nota li biha esebiet kopja legali ta' l-ittra ufficjali datata 11 ta' Dicembru 2007 li hija ghamlet kontra l-konvenut David Mallia u li giet immarkata bhala Dok. IU 1 u kopja legali tar-risposta permezz ta' ittra ufficjali datata 15 ta' Jannar 2009 ta' David Mallia ghall-ittra ufficjali fuq imsemmija (Dok. IU 2).

Anne Bonello xehdet in kontro-ezami fl-14 ta' Novembru 2012 fejn iddikjarat li f'Ottubru 2006, hija waqfet lil David Mallia mix-xoghol tieghu. Hija cahdet illi bidlet xi serraturi tad-dar biex il-konvenut ma jidholx. Hija sostniet li l-

konvenut ma marx minn rajh. L-attrici kompliet tghid illi mhux hija qabdet lil Raymond Dalli. Hija taf li wara li spicca Mallia, kien beda xi xoghol Barbara u bejniethom kien hemm Raymond Dalli. Lil Raymond Dalli ma tiftakarx meta waqfitu.

L-attrici kkonfermat li fit-3 ta' Ottubru 2006, kien hemm omm u hu David Mallia jistennew biex jithallsu. Dakinhar hija gibdet il-flus mill-bank u ghaddiethom lilhom. Hija marret il-Bank of Valletta tar-Rabat u kienet iltaqat ma' omm u hu David Mallia. Dawn qalulha li gew mieghu ghax ma ssugrawx li jhallu lill-konvenut bil-flus wahdu.

L-attrici giet mistoqsija kif qieghda tghid li dakinhar tat-3 ta' Ottubru 2006 hija kienet hallset lill-konvenut tramite huh meta fl-istess hin hemm karta esebita l-Qorti li tindika li l-attrici ghad fadalla bilanc ta' elfejn u mija, hija wiegbet li din il-karta kien hadha huh lesta u effettivament kienet iffirmatha, pero' l-flus kienet tathomlu dakinhar stess.

Rat l-affidavit tal-konvenut **David Mallia** pprezentat fit-8 ta' Frar 2012 fejn iddikjara illi huwa jaghmel xoghol ta' *teacher* u jaghmel xoghol ta' *property negotiator* fuq bazi part-time wkoll. Huwa ilu jaghmel dan ix-xoghol ghal madwar hmistax-il sena. F'dan iz-zmien iltaqa' ma' hafna nies li jaghmlu xoghol ta' kostruzzjoni u turnkey.

Il-konvenut stqarr illi darba fost l-ohrajn kien cempillu n-neputi ta' Anne Bonello, Kevin u qallu jekk jistax jghin lil zitu Anne biex tiffinxja d-dar taghha fir-Rabat. Fil-passat il-konvenut kien biegh appartament lil Kevin u wara baqghu hbieb. Mallia wiegbu li kien lest li jghinha senza nteressi b'rispett tieghu. Kevin kien cempel lill-konvenut ghax zitu anzjana u ma tafx nies f'dan ix-xoghol. Mallia qallu wkoll li se jkellem turnkey contractor biex jaghtuh stimi bil-kejl daqs li kieku Anne kienet xi kuntrattur tal-bini. Dan ifisser li l-attrici kienet ser thallas anqas flus meta tiffinixja d-dar taghha ghax normalment meta haddiema jahdmu dar wahda jithallsu bi stima mhux kejl bir-rati. Kejl bir-rati normalment isir fuq xoghol ta' kwantita'. Meta Mallia rcieva r-rati tax-xoghol li setghet tinvolvi d-dar tal-attrici minghand turnkey contractor u tahom lill-attrici fil-

presenza ta' neputija. L-attrici ma tatux risposta dak il-hin ghax marret tiehu parir minghand il-perit taghha. Wara xi granet cemplitlu u qaltlu li seta' jibda bix-xoghol.

Il-konvenut qal illi x-xoghol sar kif xtaqet l-attrici ghax hi kienet il-hin kollu prezenti mal-haddiema u fejn kien hemm xi affarijiet li xtaqet tbiddel jew tirranga, kienet kuljum tmur fuq il-post u gieli aktar minn darba u tghid lill-haddiema biex ibiddlu jew jirrangaw minghajr ma' gieli tikkonsulta mal-konvenut qabel. Xi kultant hi kienet tmur u zzid xoghol li ma kienx miftiehem bhal aktar points tad-dawl u tal-ilma, twahhil ta' hadid ghal-linef minhabba x-xorok, tindif tal-medded l-antiki tad-drenagg mirdumim fil-kantina, tkissir tal-kamra tal-banju fil-kantina u hafna affarijiet ohra. Huwa sostna li meta kienet tigi ghall-hlas, hi kienet tirrifjuta li thallas lill-haddiema aktar u ghalhekk kienet tohloqlu problema ghax huma kienu jduru fuqu ghal aktar flus. Huwa kemm-il darba kellu johrog xi flus mill-but biex itaffi hafna problemi u kemm-il darba qal lin-neputi taghha li ser jieqaf mix-xoghol ghax l-attrici ma kinitx qed taghmel sew. Dan kien jghidlu li dik mara kbira u biex jissaportiha naqra.

David Mallia tenna li wara li ghamel ammont ta' xoghol mhux hazin bhal dawl, ilma, tikhil u kontrabejt, l-attrici kienet waqghet lura fil-pagamenti taghha. F'dan l-istadju, hi qaltlu wkoll li hi bhalissa m'ghandhiex flus biex thallas kollox ghax ghadhom kif baghtu ghaliha biex tixtri qabar u kellha bzonn hafna flus f'idejha. Huwa wegibha li ma jimpurtax u ghamlilha karta ohra tal-ammont li kellha taghtih fuq ix-xoghlijiet ta' qabel bdew il-madum. (Dok A).

Meta kienu waslu ghall-madum, l-attrici qaltlu li kienet rat xi madum go *showroom* hawn Malta u staqsietu wara li urietu xi kampjuni jekk setghax jixtri bhalu imma irhas. Hu kellem lil wiehed li jimporta l-madum u li kellu madum identiku ghal dak li gabet l-attrici u hu rrangalha mieghu fuq ix-xiri ta' dan il-madum bi prezz ridott milli kienet rat hi. Hija accettat u ftehmu fuq id-delivery tal-istess madum. Huwa qalilha biex tkun prezenti meta jasal il-madum halli thallas lill-importatur mill-ewwel. Il-konvenut kien prezenti meta wasal il-madum biex jiccekja li giet il-kwantita' li kienet ordnat l-attrici. Kuntrarju ghas-soltu, hi ma marritx u

meta cemplilha biex tigi ha thallas, hi qaltlu biex ihallsu hu ghax inqaletilha quddiesa ta' funeral. Huwa hekk ghamel. Fil-granet ta' wara cemplilha ghal diversi drabi biex thallsu u qalilha li mhux ser jibda jwahhal il-madum imma ser igorru ghandu. Hi giet b'hames mitt Lira Maltin (Lm500) u qaltlu li l-ohrajn ha taghtihomlu bil-mod u huwa ghamlilha karta li tispjega dan kollu (Dok. B, C, D).

Il-konvenut qal illi wara dan huwa qabbad lit-*tiler* jibda bix-xoghol tat-tqeghid tal-istess madum. Waqt li kien qed jitwahhal u wara li wehel dan il-madum, hi ghogobha hafna u gabet il-perit taghha biex jiccekja x-xoghol bhal ma dejjem ghamlet. Kif certu Raymond Dalli lesta l-madum, hija qaltlu proset u kellmitu fuq il-madum tal-kmamar tal-banju. B'hekk hi xtrat il-kmamar tal-banju u regghet ma gietx meta saret id-delivery. Hawn huwa ma hallasx flus u qalilha biex tiftihem hi ma' tal-madum. Raymond Dalli qabad iwahhal il-kamra tal-banju u waqt dawn il-granet il-konvenut kien icemplilha l-hin kollu biex thallas tal-madum u tat-tiler tal-madum tal-istess art. Dawn il-flus hallsithom u halliet biss il-bilanc fuq ix-xoghol ta' qabel.

Raymond Dalli lesta l-kamra tal-banju u hi ghogbitha hafna imma kif lesta, cemplet lill-konvenut u qaltlu li mhux ser tkompli bix-xoghol. Huwa staqsiha jekk kienx hemm xi haga fil-kamra tal-banju li m'ghogobhiex u qaltlu li x-xoghol ghogobha imma m'ghandhiex aktar flus biex tkompli. Hawnhekk huwa staqsiha dwar x'ha jaghmlu fuq il-bilanc li baqghalha taghtih fejn kellha wkoll taghtih l-flus ta' idejn it-tiler ta' din l-istess kamra tal-banju (Lm250). Hi rrispondietu li m'ghandha taghtih xejn. Huwa thawwad b'din ir-risposta u ghamel diversi tentattivi bit-telefon biex jipprova jiftiehem maghha halli jigbor il-flus dovuti imma ghalxejn. Huwa gieghel lit-tiler biex icemplilha biex jigbor il-flus pendenti fuq il-kamra tal-banju izda l-attrici qaltlu li hi ma tafux ghax hi qatt ma qabditu biex jahdmilha. Ghalkemm huwa skopra recentement li hi fethet kawza lill-istess Raymond Dalli fuq dan ix-xoghol.

Il-konvenut sostna li l-flus li kellu jiehu ghadhom ma gabarhomx u l-attrici iccekjat ix-xoghol li ghamlu l-

haddiema dak iz-zmien flimkien mal-perit taghha u f'xi drabi fil-presenza tal-konvenut u kien tajjeb. Hu jaf li warajh hadmu xi nies ohra imma ma setghax jikkumenta x'gara wara ghax ma jafx.

Il-konvenut jistaqsi ghaliex dan ix-xoghol ma baqax tajjeb. Huwa jahseb li l-attrici mhux talli ma hallsitx il-flus li kellha taghti, imma wkoll riedet aktar mill-flus li veru hallset ghax hi kull ma hallset kienu erbat elef lira Maltin (Lm4,000) ekwivalenti ghal disghat elef, tliet mija u sbatax-il Ewro u disgha u erbghin centezmu (€9,317.49) u qieghda titlob aktar ghax hi qed titlob hdax-il elf, tliet mija u disghin Ewro (€11,390). Il-flus li hallset huma mmarkati bhala Dok E.

David Mallia xehed fit-2 ta' Mejju 2012 fejn iddikjara li x-xoghol in kwistjoni sar fis-sena elfejn u sitta (2006). L-ahhar pagament li rcieva dwar ix-xoghol li kien lesta kien fit-18 ta' Awissu elfejn u sitta (2006). Anne Bonello qatt ma' lmentat mieghu dwar it-tip ta' xoghol li sar. Fl-14 ta' Jannar 2009 kif irrizulta mit-timbru a fol 44, huwa kien ircieva ittra ufficjali li kienet ipprezentat l-attrici fil-konfront tieghu nhar il-11 ta' Dicembru 2007.

David Mallia rega' xehed in kontro-ezami fis-16 ta' Jannar 2013 fejn iddikjara li l-invoices li ghandu jaqblu perfettament ma' dawk l-invoices li gew prezentati flimkien mal-affidavit tal-attrici. Il-konvenut esebixxa kopja taghhom li l-Qorti immarkathom bhal dokument DM. Huwa spjega li huwa ma tahiex l-ircevuti tal-hlasijiet li ghamlet s'issa. Huwa lest li jaghtiha ricevuta fiskali una volta li thallas *ghas-saldu*. Huwa staqsa kemm-il darba lill-attrici biex thallsu permezz ta' telefonati. Huwa kkonferma pero' li kien baghtilha ittra ufficjali fil-15 ta' Jannar 2009, liema ittra tinsab inserita fl-atti a fol 51.

Huwa stqarr li kemm-il darba kien jitlobha l-flus u sahansitra anke kien qabbad lil Raymond Dalli iccemplilha, pero' din hija l-unika azzjoni legali li huwa kien ha. Huwa ma qala' xejn f'din il-kwistjoni minn fuq l-attrici u lanqas minn fuq il-madum. Il-konvenut ikkonferma li apparti dokument A esebit a fol 65, hemm karti ohrajn, karti ta' dokumenti fejn hija hallsitu, u li hu prezenta fil-

bidu tax-xhieda tieghu. Huwa kien ghadu ghaddej bix-xoghol meta hareg Dokument B, u cioe’ fl-1 ta’ Novembru 2006. Pero’ meta hareg id-dokument C u D f’Jannar 2007, huwa kien wieqaf mix-xoghol. Huwa kien qabbad lit-*tiler* f’Settembru 2006.

Il-konvenut spjega li dokument C huwa ricevuta tal-elf lira li kienet hallset mill-bilanc li kien ghad baqghalha thallas dwar it-twahhil tal-banju. Din mhix invoice ghall-konvenut izda hija karta bhala ricevuta tal-hlas li rcieva. Dokument D hija l-istess haga, ghalkemm hemm miktub li hija cash sale u invoice, din filfatt hija ricevuta tal-ammont ta’ flus li l-konvenut kien ircieva minghand l-attrici fl-ammont ta’ elf u sitta u disghin ewro (€1,096).

Skont dokument B, l-attrici kellha taghtih elf u disgha mija (1,090) oltre l-VAT. Huwa stqarr li hu effettivament kien hallas is-somma ta’ elfejn mitejn u tnejn u erbghin lira maltin (Lm2,242) ghal madum, skont id-dokument li esebixxa huwa stess li l-Qorti immarkat bhala dokument S. Il-konvenut tenna li skont dokument C, hi halsitu elf lira maltin (Lm1,000) mhux ghall-madum biss imma anke in konnessjoni max-xoghol li sar gewwa r-Rabat. Huwa ikkonferma li huwa ma baqax jahdem minn wara Novembru tal-2006. Hu rega’ ikkonferma li l-hames mitt lira (Lm500) li hallsitu kienu akkont tal-madum kif hemm miktub fid-dokument B.

Chris Mallia xehed nhar it-8 ta’ Far 2012 u spjega li huwa jigi hu l-konvenut u bhala xoghol jahdem il-Bank of Valletta. Spjega li f’Ottubru 2006 kien jahdem l-HSBC Call Centre, Swatar. Mistoqsi jekk jafx l-attrici prezenti fl-awla jghid li le ma jafiex u qatt ma’ ltaqa’ maghha. Mhux minnu dak li gie allegat fil-konfront tieghu li huwa ltaqa’ mal-attrici r-Rabat, l-HSBC flimkien ma’ ommu u ghaddietlu s-somma ta’ elfejn u mitt lira Maltija (Lm2,100). Huwa ma ghandu x’jaqsam xejn ma’ huh u ma jigborlu l-ebda flus. Ommu ghandha hamsa u sittin sena, u filfatt tbaghti bil-kundizzjoni tal-Glaucoma u ilha tbaghti b’din il-kundizzjoni ghal diversi snin. Ommu ma taghmel l-ebda *debt collection* ghal huh lanqas. Tenna bil-gurament li lill-attrici ma jafhiex.

Kevin Abela xehed fit-28 ta' Marzu 2012 fejn iddikjara li l-attrici hija z-zija tieghu. Fil-fatt kien huwa stess li introduca l-konvenut ma' zijtu. Huwa stqarr li effettivament l-attrici kienet talbitu biex jaghmel certu xoghol fosthom dawl, ilma, tikhil u l-bzonnijiet kollha li hemm bzonn fid-dar. Huwa kien prezenti ghal din il-laqgha meta ftehmu. Dan kellu jsir fil-propjeta' ta' l-attrici stess gewwa r-Rabat. Mistoqsi jekk intlahaqx ftehim dakinhar qal li iva, effettivament intlahaq ftehim kemm dwar it-tip ta' xoghol li kellu jsir kif ukoll dwar il-prezz. Huwa ddikjara li kienu ftehmu fuq somma globali, xi sitt elef Lira Maltin (Lm 6,000). Dakinhar ma jafx li kien sar xi ftehim dwar xi depozitu li kellu jsir.

Mistoqsi jekk ix-xogholijiet sarux ix-xhud jghid li iva, effettivament ix-xogholijiet saru, u dan ghax kien jitla' x-xhud stess sabiex jivverifika li x-xogholijiet kienu qed isiru u jsiru tajjeb. Filfatt kienu saru xi pagamenti wkoll u dan bla problemi ta' xejn. Mistoqsi jekk ix-xogholijiet kollha tlestew, jghid li le mhux kollha, pero' kull darba li kien jaghmel bicca xoghol, kien jithallas taghha. Meta kien hemm affarijiet li ma kinux ghas-sodisfazzjoni taghha, huwa kien icempel lil David, kien jitla' u kien jirranga dawk il-kwistjonijiet u sa fejn kien jaf ix-xhud kollox kien sejjer sew bejniethom.

Ix-xhud qal li nqala' xi dizgwid bejniethom u l-attrici kienet qalet lix-xhud li ma xtaqitx li thallas lill-konvenut. Huwa kien staqsieha ghaliex peress li x-xhud qalilha li kien ferhan b'dak ix-xoghol li kien sar, pero' lilu ma taghtux raguni ghaliex ma riditx thallsu. Lix-xhud qaltlu li ma kinitx ser thallsu, u xorta xtaqet li jkompli jghinha. Ix-xhud qalilha li ma kienx lest li jghinha u dan ghaliex una volta x-xoghol sar, hija kellha thallsu. Ix-xhud ma jafx ghal xiex qed jitlob illum David. Ix-xhud stqarr illi huwa mbaghad qabad u qata' hesrem, ghax ma setghax jifhem aktar.

Mistoqsi jekk jaghrafx il-firma taz-zija jghid li le ma jarafhiex. Huwa kull ma' jista' jghid hu li meta David ghamel bicca xoghol, kienu jmorru l-bank biex jithallas. X'baqa' bhala bilanc huwa ma jistax jghid. X'gara

effettivament f'daqqa qal li ma jafx. Mistoqsi jekk il-madum kienx gie installat qal li iva kien lest u fil-fehma tieghu kien sar tajjeb. Mistoqsi jekk effettivament thallasx ghal dan ix-xoghol rigwardanti l-madum, qal li dwar dan ma jafx.

Semghet lill-partijiet jawtorizzaw lil Qorti tghaddi ghas-sentenza taghha fuq l-ewwel eccezzjoni dwar il-preskrizzjoni u dan fis-seduta tat-30 ta' Jannar 2013.

Ikkunsidrat:

Illi f'din il-kawza l-attrici qieghda tifttex lill-konvenut ghad-danni li hija sofriet minhabba allegat xoghol hazin li huwa ghamel fil-proprjeta' taghha fil-fond numru 32, Triq il-Konti Ruggieru, Rabat u dan fl-ammont ta' hdax-il elf tliet mija u disgha u sebghin ewro (€11,379). Illi fix-xhieda taghha l-attrici ddeskriviet ix-xoghol li l-attur kellu jghamlilha. Dawn ix-xogholijiet kienu jikkonsistu f'gypsum fil-hajt, madum, dawl, ilma u kellu jghamlilha wkoll l-katusi ta' l-ilma tal-bejt. Tghid ukoll li l-materjal kien ukoll jahseb ghalih l-konvenut. L-attirici xehdet fl-14 ta' Novembru 2012 u ddikjarat li f'Ottubru 2006, hija waqfet lill-konvenut mix-xoghol tieghu. Jirrizulta wkoll li l-attrici pprezentat kopja legali ta' l-ittra ufficjali datata 11 ta' Dicembru 2007 li hija ghamlet kontra l-konvenut mmarkata bhala Dok. IU 1.

Minn naha l-ohra l-konvenut qed jeccepixxi in linea preliminari li l-azzjoni in kwistjoni hija preskritta ai termini tal**-Artikolu 2153 tal-Kap 16** tal-Ligijiet ta' Malta u cioe' bil-perjodu preskrittiv ta' sentejn apparti li fil-mertu qajjem diversi eccezzjonijiet ohra.

Illi pero' din is-sentenza hija limitata ghall-eccezzjoni sollevata mill-konvenut u cioe' dik dwar l-eccezzjoni ai termini tal-Artikolu 2153 tal-Kap 16 tal-Ligijiet ta' Malta.

Ma hemmx dubju li bejn il-kontendenti kien jezisti kuntratt ta' appalt u li l-attrici kienet qabdet lill-konvenut jaghmlilha xi xoghol fil-proprjeta' taghha u li in effetti zgur li kienet gia halset parti minn dak dovut lilu. Ghalkemm in-natura tax-xoghol hu kontestat u cioe' jekk kienx tas-sengha u l-arti, il-perjodu ta' meta gie mwaqqaf mix-xoghol u cioe'

Novembru 2006 mhux kontestat u lanqas ma hu kontestat li l-attrici pprezentat ittra ufficcjali kontra l-konvenut fir-Registru ta' din il-Qorti nhar il-11 ta' Dicembru 2007 (fol. 51).

Illi kif inghad fis-sentenza "**Joseph Zammit vs Joseph Bonello et**" (P.A. (GV) – 8 ta' Ottubru 2004) ghall-fini ta' preskrizzjoni l-ligi u l-gurisprudenza jiddistingwu tliet kazi ta' danni:

"1. *Dawk li jigu minn reati veri u proprji ossija minn fatti punibbli kriminalment, f'liema kaz il-preskrizzjoni civili hija dik tal-azzjoni kriminali; Art. 2154".*

"2. *Dawk li jigu minn fatti li ma humiex reati, imma ma' humiex lanqas inadempjenza kontrattwali, cjoe' dawk derivanti minn kolpa akwiljana, f''liema kaz il-preskrizzjoni hija ta' sentejn – artikolu 2153 – u fl-ahhar nett*

"3. *Dawk li jidderivaw minn inadempjenza kontrattwali, f'liema kaz hi applikabbli l-preskrizzjoni ta' l-istess obbligazzjoni Vol. 12 p 144; Vol. 17 p1 p 151; Vol. 21 p1 p528; Vol 24 p2 p582; Vol 37 p 1 p140; Vol XLVII p3 p193 u ohrajn*".

Illi tal-istess portata hija s-sentenza fl-ismijiet "**John Grech vs Ivan Mifsud et"** (P.A. (JRM) – l-1 ta' April 2003) fejn inghad li:

"il-ligi taghraf tliet ghamliet ta' azzjoni ta' danni, u jigifieri: (a) azzjoni dwar hsarat imnissla minn ghemil li jikkostitwixxi reat, f'liema kaz, iz-zmien ta' preskrizzjoni huwa dak imfisser mill-ligi biex issir l-azzjoni kriminali dwar l-istess reat; (b) azzjoni ghall-hsarat imnisslin minn delitt jew kwazi-delitt (l-hekk imsejha culpa aquiliana), f'liema kaz il-preskrizzjoni hija ta' sentejn – principju rifless fl-artikolu 2153 tal-Kodici Civili; u (3) azzjoni ghall-hsarat imnissla minn nuqqas ta' twettiq ta' kuntratt li mhux imfisser f'att pubbliku, f'liema kaz il-preskrizzjoni hija dik ta' hames snin." (**Micallef noe vs Cassar** – Vol. XXXVII.i.40 – A.C. 27 ta April 1953).

Fl-istess waqt huwa accettat fil-gurisprudenza illi din il-lista mhijiex ezawrienti ghaliex jezistu danni ohra abbinati mal-fazi prekontrattwali u, ghaliex le, mal-fazi ta` l-invit ghall-offerti.

Issa f'dan il-kaz minkejja li jirrizulta li bejn il-kontendenti kien hemm kuntratt ta' appalt jew ahjar in parte nuqqas ta' twettiq ta' kuntratt u in parte esekuzzjoni ta' kuntratt ta' appalt li ma sarx skond is-sengha u l-arti, l-konvenut xorta ghogbu jeccepixxi l-preskrizzjoni ai termini tal-**Artikolu 2153 tal-Kap 16** tal-Ligijiet ta' Malta li jiddisponi is-segwenti:-

"L-azzjoni għall-ħlas tal-ħsarat mhux ikkaġunati b'reat taqa' bi preskrizzjoni bl-egħluq ta' sentejn".

Illi pero' l-Qorti tirrileva li trattandosi hawn ta' kuntratt ta' appalt fejn id-danni huma dawk derivanti minn inadempjenza kuntrattwali, ghandha tapplika l-preskrizzjoni kwinkennali skond l-Artikolu 2156 (f) tal-Kap. 16, u kwindi mhix sempliciment kawza ta' danni fejn il-preskrizzjoni hija addirittura wahda iqsar. Illi minn ezami ta' l-att tac-citazzjoni – partikolarment il-premessi – ghandu jirrizulta kjarament li ta' bilhaqq l-azzjoni attrici hija impernjata fuq appalt. Hija kawza bbazata fuq kuntratt ta' appalt u ghall-fini ta' perjodu preskrittiv japplika allura l-Artikolu 2156 (f) – dak jigifieri ta' hames snin u dan il-perjodu jibda jiddekorri minn dakinhar li azzjoni ta' din ix-xorta setghet tigi ezercitata. Huwa principju tad-dritt illi d-data li taghti bidu ghall-preskrizzjoni hi determinabbli oggettivament u tibda tiddekorri mill-fatt tal-hsara (ara "**Scicluna vs Tracey**", deciza mill-Qorti tal-Appell fit-22 ta` Gunju, 1900 (Vol.XVII.I.151) u "**Caruana vs Runza**", deciza mill-Prim'Awla tal-Qorti Civili fis-7 ta` Mejju, 1999).

Fil-fatt l-awturi **Baudry-Lacantinerie u Tissier** (*Trattato Teorico-Pratico di Diritto Civile: Della Prescrizione* Cap XII, par 364 pag. 279.) jaffermaw illi:

"Quanto alla prescrizione estintiva, il suo corso comincia in principio a partire dal giorno in cui e` nato il diritto o l`azione che e` destinata ad estinguere. . ."

Izjed ‘il quddiem (para. 393 bis, pag 306, op.cit.) jghidu hekk:

“La prescrizione estintiva in materia di diritti eventuali non decorre evidentemente se non dopo il verificarsi dell`evento che fa nascere il diritto rimasto finallora puramente eventuale”

Hu stabbilit fil-gurisprudenza illi min iqajjem l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni jehtieglu jipprova l-perkors taz-zmien statutorju (Qorti tal-Appell – “**Holland noe vs Chetcuti**” – 25 ta` Frar 2000). Sinjifikanti f`dan ir-rigward huwa dak li qalet din il-Qorti fis-sentenza taghha tal-4 ta` Dicembru 1987 fil-kawza “**Causon vs Sheibani noe**”:

“*Min jeccepixxi l-preskrizzjoni hu obbligat li jaghmel prova sodisfacenti tad-data meta l-perjodu tal-preskrizzjoni jibda jiddekorri ghaliex diversament il-Qorti qatt ma tkun f`posizzjoni li tikkonstata jekk il-perjodu applikabbli tal-preskrizzjoni jkunx iddekorra jew le*”.

Din il-Qorti tghid ukoll illi huwa principju tad-dritt illi l-preskrizzjoni ghandha tinghata interpretazzjoni restrittiva, u ghalhekk jekk ikun jezisti dubju dwar l-applikabilita` taz-zmien preskrittiv, dak id-dubju ghandu jmur kontra min jeccepixxi l-preskrizzjoni (**“Alf Mizzi & Sons (Marketing) Limited vs Dismar Company Limited”,** deciza minn din il-Qorti diversament presjeduta PA/JRM fit-12 ta` Ottubru 2004, u **“Ellul noe vs Vella noe”,** deciza mill-Qorti tal-Appell fit-8 ta` Mejju 2001).

Il-Qorti thoss f’dan l-istadju li ghandha taghmel referenza ghas-sentenza moghtija fl-ismijiet “**Borda vs Arrigo Group of Hotels Ltd”,** deciza fil-15 ta’ Jannar 1999, fejn inghad li r-relazzjoni bejn is-sid u l-kuntrattur hija wahda kontrattwali, bil-preskrizzjoni ghad-danni tkun dik generali ta’ hames snin, u b’obbligu tal-kuntrattur li jaghmel tajjeb ghad-danni jekk jirrizulta li hu ma wettaqx ix-xoghol li gie inkarigat jaghmel kif trid is-sengha ta’ dak ix-xoghol partikolari u aktar recenti ghas-sentenza kwotata mill-istess avukat difensur tal-attrici fl-ismijiet ‘**Louis**

Muscat vs AIC Anthony Borg u Prestressed Concrete Limited' deciza mill-Qorti tal-Appell fit-5 ta' Ottubru 2001 fejn gie ritenut ukoll li:

"*trattandosi hawn ta' kuntratt ta' appalt fejn id-danni huma dawk derivanti minn inadempjenza kuntrattwali, ghandha tapplika l-preskrizzjoni kwinkennali skond l-Artikolu 2156 (f) tal-Kap. 16, u kwindi mhix sempliciment kawza ta' danni fejn il-preskrizzjoni hija addirittura wahda iqsar.*"

Dan ifisser li f'dan il-kaz, l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni ta' sentejn sollevata mill-konvenut ma tapplikax ghall-kaz taht ezami u ghalhekk qed tirrispingi din l-istess eccezzjoni u tordna il-prosegwiment tal-kawza.

Tordna li l-kwistjoni tal-ispejjez tigi ndirizzata fis-sentenza finali.

< Sentenza In Parte >

--------------------------------TMIEM--------------------------------